

Jak pozyskać dotację na projekty wykorzystujące energię odnawialną – szansa dla gmin na rozwój

MICHAŁ BECLA, project manager, PNO Consultants Sp. z o.o., mbecla@pno.com.pl
TOMASZ ZIMA, konsultant, PNO Consultants Sp. z o.o., tzima@pno.com.pl

Obecny kryzys gospodarczy, który dotknął całą Europę, w tym również Polskę, zmusił rządy poszczególnych państw, a także organizacje międzynarodowe do opracowania planów mających za zadanie jak najszybsze rozwiązanie tego trudnego pod względem ekonomicznym i społecznym problemu.

Sektor energetyki, w tym również sektor odnawialnych źródeł energii (OZE), w komunikacie „Inwestowanie dzisiaj dla Europy jutra” został przez Komisję Europejską uznany za jeden z podstawowych elementów w walce z kryzysem. Również Polski rząd w dokumencie „Plan stabilności i rozwoju – wzmocnienie gospodarki Polski wobec światowego kryzysu finansowego” dostrzega ogromne znaczenie inwestycji w sektorze odnawialnych źródeł energii w walce z kryzysem gospodarczym i zapowiada ich aktywne wspieranie.

Dodatkowo diagnoza stanu obecnego i potencjału rozwoju sektora energetyki w Polsce pokazuje, iż przy stale rosnącym zapotrzebowaniu i bez realizacji dużych inwestycji w tym zakresie, Polsce grozi brak mocy wytwórczych energii w perspektywie nawet 5–7 lat. Już w chwili obecnej ponad 60 proc. polskich elektrowni znajduje się u schyłku swojego produkcyjnego życia. Najstarsze z nich pracują już prawie 40 lat. W związku z tym szczególnie dużą rolę w krajowych dokumentach strategicznych, przedstawiających konieczne kierunki rozwoju polskiej gospodarki i implementujących zasady polityki energetycznej Unii Europejskiej, odgrywa wskazanie możliwości wsparcia alternatywnych dla konwencjonalnej energetyki projektów z zewnętrznych źródeł pomocowych.

Trzecim niezwykle ważnym czynnikiem wpływającym na rozwój energetyki odnawialnej w Polsce jest zobowiązanie się naszego kraju (w ramach m.in. tzw. pakietu klimatyczno-energetycznego) do zwiększenia udziału energii odnawialnej w pierwotnym zużyciu energii w 2010 r. do 7,5 proc. (w 2007 r. udział ten wyniósł 4,6 proc.). Tak istotne zwiększenie udziału „zielonej” energii wymaga znaczącego wsparcia finansowego ze środków publicznych. *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013*, które stanowią instrument

odniesienia dla programów operacyjnych, w sektorze energetycznym koncentrują się na „zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a tym samym redukcji emisji gazów cieplarnianych do atmosfery”. Stąd też, w obecnej perspektywie finansowej pojawiła się możliwość bezpośredniego finansowania inwestycji z zakresu OZE ze środków unijnych. Bezpośrednimi beneficjentami tej pomocy, oprócz przedsiębiorców (głównie z sektora energetycznego) mogą być również jednostki samorządu terytorialnego, dla których realizacja takich projektów może być skutecznym narzędziem rozwoju lokalnego i regionalnego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

W tym aspekcie na szczególną uwagę zasługuje przede wszystkim Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ), na którego realizację na lata 2007 – 2013 przewidziano kwotę 37,6 mld euro (ok. 42 proc. całości środków polityki spójności w Polsce), a na działania bezpośrednio związane z OZE przeznaczono **prawie 830 mln euro**. Dla jednostek samorządu terytorialnego najważniejsze instrumenty wparcia stanowią będą:

- Działanie 9.1. Wysokosprawne wytwarzanie energii,
- Działanie 9.4. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, oraz
- Działanie 9.6. Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych.

Jednym z podstawowych kryteriów wejścia do powyższych działań jest **minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych, która wynosi 20 mln zł** (wyjątek stanowią **inwestycje w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu oraz w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych, gdzie minimalna wartość projektu wynosi 10 mln zł**, a na które wsparcie może być przyznane w ramach

MICHAŁ BECLA

TOMASZ ZIMA

Fot. PNO

Działania 9.4. PO IŚ oraz **projekty realizowane w ramach Działania 9.1. PO IŚ**). Tak duża wartość projektu może być jednak trudną do pokonania barierą, zwłaszcza dla gmin wiejskich, mniejszych i biedniejszych, które zostały zmuszone do konkurowania w ramach działania z często globalnymi konkurentami realizującymi projekty OZE w Polsce. Instytut Paliw i Energii Odnawialnej będący instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Działania 9.4. PO IŚ ogłosił już pierwszy nabór wniosków, który trwać będzie od 16 marca do 14 kwietnia 2009 r. Podobnie Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ogłosił nabór wniosków w ramach Działania 9.1. PO IŚ. Wnioski będzie można składać od 1 do 30 kwietnia 2009 r.

Regionalne Programy Operacyjne

Istotną alternatywę wobec Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko stanowią będą Regionalne Programy Operacyjne (RPO), które wdrażane są na poziomie każdego z województw i tam też są zarządzane. RPO są szczególnie atrakcyjne dla mniejszych projektów, które ze względu na proporcjonalnie mniejszą wysokość nie spełniają wymagań PO IŚ. Zgodnie z tzw. linią demarkacyjną w ramach RPO realizowane mogą być projekty, w których **kwota wydatków kwalifikowalnych nie przekracza 20 mln zł (lub 10 mln zł)**. Każdy z RPO zawiera specjalne działania związane z rozwojem energetyki, w tym również z odnawialnymi źródłami

energii. W sumie na ich realizację przeznaczono kwotę ponad 541,5 mln euro, przy czym w kilku województwach, beneficjentami oprócz jednostek samorządu terytorialnego mogą być również przedsiębiorcy. Wydaje się jednak, iż dotacje w ramach RPO stanowią najlepsze rozwiązanie dla mniejszych gmin realizujących projekty związane z OZE (głównie w zakresie fotowoltaiki, farm wiatrowych, biomasy oraz wykorzystania energii wód geotermalnych). System dotacji regionalnych na projekty z zakresu OZE przedstawia poniższa tabela.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Projekty jednostek samorządu regionalnego (głównie wsi i małych miasteczek) z zakresu odnawialnych źródeł energii mogą być również finansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007–2013. Działanie *Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej* (kod działania 312) przewiduje możliwość wsparcia projektów w zakresie wytwarzania i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych o wartości nieprzekraczającej 3 mln złotych. Beneficjentami działania mogą być gminy lub jednostki organizacyjne dla których jednostki samorządu terytorialnego są organizatorem (np. zakłady gospodarki komunalnej, szkoły itp.). Dodatkowo, projekty mogą być realizowane jedynie na terenie gminy wiejskiej, gminy miejsko – wiejskiej z wyłączeniem miast powyżej 5 tys. mieszkańców oraz gminy miejskiej z wyłączeniem miejscowości powyżej 5 tys. mieszkańców.

Zgodnie z przepisami Rozporządzenia Rady (WE) 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), poziom pomocy ze środków EFRROW wynosi maksymalnie 75 proc. kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Natomiast, co najmniej 25 proc. kosztów kwalifikowalnych pochodzi ze środków własnych beneficjenta. Maksymalna kwota wsparcia na realizację projektów w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych w jednej gminie w okresie realizacji programu nie może przekroczyć 3 mln zł.

Pożyczki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Urzeczywistnieniem zapowiedzi Rządu zawartych w „Planie stabilności i rozwoju...” jest *Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Część I*, który jest wdrażany przez Narodowy Fundusz Ochrony

TAB. 1. DOTACJE W RAMACH RPO NA ROZWÓJ ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

WOJEWÓDZTWO	DZIAŁANIE	ALOKACJA FINANSOWA ¹ (w mln euro)
Dolnośląskie	5.1. Odnawialne źródła energii	19,4
Kujawsko-pomorskie	2.4. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	25,8
Lubelskie	6.2. Energia przyjazna środowisku	20,4
Lubuskie	3.2. Poprawa jakości powietrza, efektywności energetycznej oraz rozwój i wykorzystanie OZE	18,3
Łódzkie	2.9. Odnawialne źródła energii	31,8
Małopolskie	7.2. Poprawa jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania OZE	23,9
Mazowieckie	4.3. Ochrona powietrza, energetyka	58,7
Opolskie	4.3. Ochrona powietrza, OZE	9,0
Podkarpackie	2.2. Infrastruktura energetyczna	54,7
Podlaskie	5.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska	39,1
Pomorskie	5.4. Rozwój energetyki opartej na źródłach odnawialnych	14,9
Śląskie	5.3. Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	51,8
Świętokrzyskie	4.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej 4.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej	118,9
Warmińsko-mazurskie	6.2.1. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	18,5
Wielkopolskie	3.7. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii	15,3
Zachodniopomorskie	4.1. Energia odnawialna i zarządzanie energią	21,0 ²

¹ Wkład ze środków unijnych oraz krajowych środków publicznych; ² Wkład tylko ze środków unijnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Regionalnych Programów Operacyjnych oraz uszczegółowień Regionalnych Programów Operacyjnych.

Środowiska i Gospodarki Wodnej. Na jego realizację w roku 2009 przeznaczono 750 mln zł, które pochodzą głównie z opłat wnoszonych przez dystrybutorów elektryczności za zbyt niskie dostawy energii ze źródeł odnawialnych. Wsparcie udzielane będzie w formie preferencyjnej pożyczki w kwocie od 4 do 50 mln zł o stałym oprocentowaniu 6 proc. w skali roku, w wysokości maksymalnie 75 proc. kosztów kwalifikowalnych inwestycji. Okresy finansowania może wynosić 15 lat. W uzasadnionych przypadkach będzie możliwe umorzenie nawet 50 proc. kwoty pożyczki. NFOŚiGW ogłosił już konkurs o dofinansowanie. Wnioski można składać w dniach od 6 do 27 kwietnia 2009 r.

Jak skutecznie starać się o dotacje?

Ubieganie się o dotację ze środków unijnych jest procesem na tyle skomplikowanym, że prace nad projektem powinno się rozpocząć już kilka miesięcy przed planowanym ogłoszeniem konkursów. Tylko odpowiednio wczesne rozpoczęcie prac projektowych pozwoli na przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej (zwłaszcza studium wykonalności) najwyższej jakości, co jednocześnie znacznie zwiększa szanse na pozyskanie dotacji.

W pierwszej kolejności, warto dokonać szczegółowej preselekcji planowanych inwestycji z punktu widzenia kryteriów wyboru, co pozwoli skupić prace jedynie na tych projektach, które mają realne szanse na pozyskanie dofinansowania. Pamiętać należy,

iż błędy poczynione na etapie identyfikacji projektów i źródeł ich dofinansowania skutkują marnotrawstwem cennych zasobów, czasu i energii na pracę nad projektami, które z góry skazane są na niepowodzenie. Zarówno przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej, jak i przeprowadzenie skutecznego rozliczenia projektu oznacza dla beneficjenta konieczność zaangażowania, co najmniej kilk osobowego zespołu projektowego. W związku z czym, zanim podjęta zostanie decyzja o rozpoczęciu prac nad wnioskiem warto się zastanowić czy posiadane zasoby ludzkie oraz *know-how* są wystarczające do przeprowadzenia wszystkich prac, czy też lepszym rozwiązaniem jest współpraca z firmą zajmującą się profesjonalnie doradztwem dotacyjnym, zatrudniającą ekspertów posiadających zarówno wiedzę teoretyczną, jak i praktyczną w zakresie OZE. Warto skorzystać także z możliwości bezpłatnej analizy możliwości wykorzystania funduszy unijnych na konkretny projekt (przykładowy kwestionariusz inwestycyjny można znaleźć na stronie www.pno.com.pl). Zawsze niezwykle ważną czynnością jest wyznaczenie koordynatora projektu, czyli osoby, która zarządza pracą i zasobami z perspektywy przygotowania dokumentacji aplikacyjnej. Szybki przepływ informacji oraz kompletność i rzetelność otrzymywanych dokumentów mogą okazać się kluczowe dla powodzenia całego procesu. Nawet najmniejsze opóźnienie może uniemożliwić złożenie wniosku. Jest więc o co walczyć. ■

Inspire Improve Impact

100% skuteczności*

**100 mln zł dotacji UE
dla małych i średnich firm!**

Doradcy unijni PNO pozyskali w 2008 r.

prawie **200 mln zł** dotacji UE na innowacyjne inwestycje,
centra usług oraz prace badawczo rozwojowe.* *

Dziękujemy naszym Klientom za zaufanie i życzymy sukcesów
w realizacji dofinansowanych projektów.

Kolejne nabory projektów w 2009 i 2010 r.

Zapraszamy do współpracy.

Kontakt:

Jacek Kachel
Dyrektor Zarządzający
PNO Consultants Sp. z o.o.
jkachel@pno.com.pl
kom. +48 667 637 068

* dot. działania 4.4. PO IG (projekty małych i średnich firm)

** dot. łącznie działań: 4.4., 1.4.-4.1. oraz 4.5.2. PO IG